

Plan wynikowy

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Poziom podstawowy Uczeń:	Poziom ponadpodstawowy Uczeń:
Świat współczesny			
Polska we współczesnym świecie	1	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne kierunki polskiej polityki zagranicznej charakteryzuje stosunki Polski z sąsiadami i państwami Unii Europejskiej wymienia zadania ambasad i konsulatów 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia szczególnie charakter stosunków z USA uzasadnia konieczność popierania rozwoju demokracji u wschodnich sąsiadów Polski charakteryzuje polską politykę europejską
NATO – od zimnej wojny do współistnienia	1	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: „zimna wojna”, „układ warszawski” zna genezę NATO wymienia państwa należące do NATO wymienia cele i zadania NATO wymienia główne organy NATO opisuje drogę Polski do NATO wymienia korzyści wynikające z członkostwa Polski w NATO ocenia udział polskich żołnierzy w operacjach wojskowych NATO 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia akcje militarne NATO w Europie i na świecie ocenia politykę rządu polskiego wobec NATO
Integracja europejska	1	<ul style="list-style-type: none"> zna historię powstania Unii Europejskiej wymienia ojców Unii Europejskiej wymienia cele działalności Unii Europejskiej wymienia trzy główne obszary współpracy w Unii Europejskiej wymienia najważniejsze organy Unii Europejskiej wymienia „starych” i „nowych” członków Unii Europejskiej omawia etapy przystępowania Polski do Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wymagania stawiane państwom integrującym się z Unią Europejską wyjaśnia, jak w Unii Europejskiej są realizowane zasady solidarności i pomocniczości omawia zadania najważniejszych organów Unii Europejskiej selekcjonuje informacje z różnych źródeł na temat Unii Europejskiej analizuje zalety i wady członkostwa Polski w Unii Europejskiej
Polska w systemie politycznym i gospodarczym Unii Europejskiej	1	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie „jednolity rynek europejski” wymienia cztery główne zasady jednolitego rynku europejskiego wyjaśnia pojęcie „mobilność zawodowa” wymienia fundusze wspierające działalność gospodarczą Unii Europejskiej wymienia programy edukacyjne Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cztery główne zasady jednolitego rynku europejskiego charakteryzuje fundusze wspierające działalność gospodarczą Unii Europejskiej analizuje programy edukacyjne Unii w kontekście własnej aktywności ocenia wielkość dofinansowania Unii dla Polski w aspekcie jej rozwoju gospodarczego

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Poziom podstawowy Uczeń:	Poziom ponadpodstawowy Uczeń:
		<ul style="list-style-type: none"> omawia trzy obszary funkcjonowania Unii Europejskiej wyjaśnia znaczenie pierwszego filaru dla rozwoju gospodarki polskiej 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje dobre i złe strony emigracji zarobkowej Polaków
Unia Europejska a nasz region	1	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega polityka regionalna Unii Europejskiej wyjaśnia pojęcie „euroregion” wymienia cele utworzenia euroregionów w Europie wymienia euroregiony, do których należą polskie miasta i gminy wymienia inicjatywy lokalne finansowane ze środków unijnych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zasady dzielenia pieniędzy unijnych dla regionów omawia cele polityki regionalnej ocenia zagrożenia euroregionów dla jedności państwa ocenia wykorzystanie środków unijnych w środowisku lokalnym
ONZ – zjednoczony świat, zjednoczone narody	1	<ul style="list-style-type: none"> zna genezę powstania ONZ wymienia cele ONZ wymienia główne organy ONZ wymienia organizacje wyspecjalizowane ONZ wyjaśnia zasadnicze różnice między ONZ a Unią Europejską 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia operacje pokojowe ONZ omawia zadania najważniejszych organów ONZ omawia rolę ONZ we współczesnym świecie omawia udział Polaków w misjach ONZ ocenia skuteczność ONZ w realizacji założonych celów
Wojny i terroryzm	1	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze współczesne konflikty międzynarodowe wyjaśnia pojęcia: „terroryzm”, „uchodźca”, „emigrant” podaje przyczyny emigracji wymienia skutki terroryzmu we współczesnym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny konfliktów międzynarodowych charakteryzuje najważniejsze współczesne konflikty międzynarodowe wyjaśnia skutki emigracji dla poszczególnych państw podaje przyczyny terroryzmu światowego ocenia sposoby walki z terroryzmem
Świat bogaty i biedny	1	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: „kolonializm”, „slumsy” wymienia przyczyny ubóstwa państw rozwijających się wymienia formy pomocy krajom biednym pokazuje na mapie najbiedniejsze obszary na świecie analizuje tekst źródłowy 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia konkretne przykłady działań na rzecz walki z biedą w krajach rozwijających się charakteryzuje gospodarkę państw rozwijających się ocenia formy pomocy dla krajów rozwijających się proponuje formy pomocy krajom biednym
Globalizacja	1	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: „globalna wioska”, „globalizacja”, „antyglobalizm” wymienia pozytywne i negatywne skutki globalizacji wymienia przykłady globalizacji w dziedzinie gospodarczej, politycznej i kulturalnej ocenia rolę środków masowego przekazu w procesie globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> zna program antyglobalistów wymienia znane akcje antyglobalistów rozpoznaje wpływ globalizacji na własne życie ocenia proces globalizacji w kontekście szans i zagrożeń dla świata

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Poziom podstawowy Uczeń:	Poziom ponadpodstawowy Uczeń:
Ziemia – planeta ludzi	1	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: „efekt cieplarniany”, „dziura ozonowa”, „kwaśne deszcze” • wymienia główne zagrożenia ekologiczne na świecie • wymienia skutki niszczenia przyrody • podaje przykłady niszczenia środowiska przyrodniczego w najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia konkretne przykłady niszczenia środowiska naturalnego na świecie • proponuje rozwiązania na rzecz ochrony środowiska • układa kodeks ekologiczny

Funkcjonowanie gospodarki rynkowej

Potrzeby człowieka i sposoby ich zaspokajania	1	<ul style="list-style-type: none"> • zna potrzeby człowieka i ich hierarchię • definiuje pojęcia „ekonomia”, „czynniki produkcji”, „praca”, „kapitał”, „ziemia” • wyjaśnia pojęcia: „nieograniczoność potrzeb ludzkich”, „rzadkość dóbr” • klasyfikuje potrzeby człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki wytwórcze potrzebne do produkcji wybranego dobra • wyjaśnia związek między potrzebą a postępem • wyjaśnia, jak dostępność dóbr wpływa na działalność człowieka
Gospodarka rynkowa	1	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcie „gospodarka” • wymienia sektory gospodarki • wymienia podstawowe cechy gospodarki rynkowej • wymienia cechy gospodarki centralnie planowanej • wymienia rodzaje własności • wymienia sposoby gospodarowania • analizuje tekst źródłowy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między gospodarką centralnie planowaną a rynkową • wymienia wady i zalety gospodarki rynkowej • uzasadnia wyższość gospodarki rynkowej
Jak funkcjonuje gospodarstwo domowe?	1	<ul style="list-style-type: none"> • wie, czym jest gospodarstwo domowe • wyjaśnia pojęcia: „podmiot gospodarczy”, „budżet”, „równowaga budżetowa”, „nadwyżka budżetowa”, „deficyt budżetowy”, „lokata bankowa” • omawia diagramy <i>Struktura gospodarstw domowych według głównego źródła utrzymania</i> i <i>Struktura wydatków gospodarstw domowych</i> (podręcznik) • wymienia podstawowe prawa konsumentów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zasady oprocentowania lokaty i kredytu • wymienia instytucje chroniące prawa konsumentów • podaje przykłady nieuczciwych działań wobec konsumentów • sporządza procentowy diagram obrazujący, na co przeznaczają swoje kieszonkowe
Skąd się biorą ceny?	1	<ul style="list-style-type: none"> • zna pojęcia: „cena”, „cena równowagi rynkowej”, „równowaga rynkowa”, „monopol” • charakteryzuje prawo popytu i podaży • wyjaśnia pojęcia: „popyt efektywny” i „popyt potencjalny” 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki kształtujące popyt i podaż • wyjaśnia mechanizm równowagi rynkowej • podaje przykłady monopolu na rynku krajowym • wyjaśnia skutki funkcjonowania monopolu dla konsumentów

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Poziom podstawowy Uczeń:	Poziom ponadpodstawowy Uczeń:
Formy i funkcje pieniądza	1	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje pieniądza zna historię pieniądza wyjaśnia pojęcia: „barter”, „pieniądz” 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rodzaje pieniądza charakteryzuje funkcje pieniądza podaje przykłady funkcji pieniądza
Inflacja w gospodarce	1	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wpływające na inflację zna rolę Władysława Grabskiego i Leszka Balcerowicza w walce z inflacją wymienia sposoby przeciwdziałania inflacji wymienia skutki inflacji rozumie pojęcia: „inflacja”, „hiperinflacja” 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia sposoby zabezpieczające oszczędności wyjaśnia mechanizm powstawania inflacji dowodzi związku wysokości inflacji z poziomem życia obywateli wyszukuje i selekcjonuje informacje porównuje inflację w Polsce w ostatnim dziesięcioleciu z dowolnie wybranym państwem tzw. Starej Europy
Rola banków w gospodarce rynkowej	1	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje banków zna zadania i funkcje banków zna pojęcia: „kredytobiorca”, „poręczenie”, „depozyt”, „przelew”, „karta płatnicza”, „lokata bankowa”, „rachunek bankowy” 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe operacje bankowe wyjaśnia rolę NBP w systemie bankowym charakteryzuje zadania banków porównuje system bankowy w Polsce i wybranym kraju Unii Europejskiej uzasadnia wybór banku, w którym wzięłby kredyt, i banku, w którym złożyłby depozyt pieniężny
Jak mądrze inwestować w akcje i obligacje?	1	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia i terminy: „papiery wartościowe”, „obligacje”, „lokata”, „akcje”, „dywidenda”, „giełda”, „kurs akcji”, „fundusz inwestycyjny”, „fundusz emerytalny”, „makler” rozumie pojęcia: „rynek pierwotny”, „rynek wtórny”, „hossa”, „bessa” podaje różnicę między akcjami a obligacjami przewiduje konsekwencje inwestowania na giełdzie 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia „indeks giełdowy”, „fundusz inwestycyjny” wymienia najważniejsze indeksy giełdowe charakteryzuje pracę maklera wyjaśnia, jak działają fundusze inwestycyjne i emerytalne przewiduje notowania na giełdzie interpretuje zainteresowania Polaków obligacjami i akcjami
Gospodarka narodowa	1	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze różnice i podobieństwa między gospodarką narodową a gospodarstwem domowym wymienia mierniki aktywności w gospodarce narodowej wyjaśnia pojęcia: „PKB”, „PNB”, „PKB <i>per capita</i>”, „dochód narodowy”, „akumulacja” uzasadnia konieczność akumulacji dochodu narodowego 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza PKB, PNB, PKB <i>per capita</i>, dochód narodowy wyszukuje w internecie wartości wskaźników wzrostu gospodarczego porównuje PKB <i>per capita</i> Polski i pięciu najbogatszych państw Unii Europejskiej

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Poziom podstawowy Uczeń:	Poziom ponadpodstawowy Uczeń:
Podatki w gospodarce rynkowej	1	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje podatków zna skalę podatkową wie, kto ustala wysokość podatków wymienia płatników CIT wymienia towary i usługi obłożone podatkiem akcyzowym oblicza podatek PIT bierze udział w dyskusji 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rodzaje podatków w Polsce uzasadnia wprowadzenie podatku akcyzowego uzasadnia niski CIT w Polsce oblicza podatki wg skali podatkowej porównuje wysokość podatku PIT w Polsce i w pięciu najbogatszych państwach Unii Europejskiej ocenia system podatkowy w Polsce
Budżet państwa	1	<ul style="list-style-type: none"> zna podstawowe zasady konstrukcji budżetu wymienia czynniki wpływające na kształt budżetu wymienia źródła dochodów budżetu wymienia kierunki wydatków budżetu wyjaśnia pojęcie „dług publiczny” 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zasady tworzenia budżetu wyjaśnia wpływ czynnika politycznego na kształt budżetu wymienia negatywne skutki długu politycznego
Gospodarka polska po 1989 roku	1	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: „gospodarka nakazowo-rozdzielcza”, „prywatyzacja”, „reglamentacja”, „transformacja”, „parytet siły nabywczej” charakteryzuje gospodarkę polską po 1989 roku wymienia główne założenia planu Balcerowicza ocenia plan Balcerowicza w kontekście skutków społecznych wymienia zadania Komisji Trójstronnej 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia konieczność przekształceń gospodarczych w Polsce ocenia plan Balcerowicza w kontekście skutków gospodarczych charakteryzuje sytuację gospodarczą Polski na tle innych państw Unii Europejskiej ocenia zamożność Polaków w porównaniu mieszkańcami innych państw Unii Europejskiej

Człowiek w gospodarce rynkowej

Praca w życiu człowieka	1	<ul style="list-style-type: none"> wymienia różne rodzaje pracy wymienia czynniki wpływające na wydajność pracy wymienia korzyści ekonomiczne, psychologiczne i społeczne płynące z pracy uzasadnia negatywne skutki pracobolizmu wyjaśnia pojęcia: <i>homo faber</i>, „ergonomia” 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia konieczność ciągłego poszerzania i doskonalenia umiejętności oraz zdobywania wiedzy w zmieniającym się rynku pracy
Rynek pracy	1	<ul style="list-style-type: none"> definiuje pojęcia: „rynek pracy”, „nierównowaga na rynku pracy” wymienia mechanizmy rządzące rynkiem pracy wymienia przyczyny nierównowagi rynku pracy charakteryzuje umiejętności niezbędne na aktualnym rynku pracy wyszukuje informacje o lokalnym, europejskim rynku pracy analizuje zebrane informacje w kontekście własnej osoby 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia stwierdzenie: „Praca jest towarem” wyjaśnia związek między podażą pracy a ceną pracy wyjaśnia pojęcia: „ukryty rynek pracy” i „jawny rynek pracy” uzasadnia na przykładach przyczyny nierównowagi rynku pracy wyszukuje oferty rynku pracy dotyczące wybranego przez siebie zawodu

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Poziom podstawowy Uczeń:	Poziom ponadpodstawowy Uczeń:
Dlaczego nie wszyscy mają pracę?	1	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje bezrobocia wyjaśnia przyczyny bezrobocia wymienia sposoby zwalczania bezrobocia wie, gdzie szukać ofert pracy ocenia formy pomocy oferowane przez państwo oblicza stopę bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rodzaje bezrobocia ocenia rolę państwa w zwalczaniu bezrobocia porównuje bezrobocie w swojej miejscowości z bezrobociem w Polsce proponuje formy pomocy osobom pozbawionym środków do życia
Być przedsiębiorcą	1	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: „działalność gospodarcza”, „przedsiębiorstwo”, „przedsiębiorczość”, „zarządzanie”, „biznesplan”, „promocja”, „zysk”, „spółka”, „wynik finansowy”, „dochód brutto” wymienia rodzaje spółek wymienia etapy i procedury prawne, które trzeba przejść podczas zakładania własnej działalności gospodarczej charakteryzuje człowieka przedsiębiorczego charakteryzuje ucznia przedsiębiorczego dokonuje samooceny wymienia plusy i minusy prowadzenia własnej firmy wymienia źródła informacji na temat zakładania działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy dobrego biznesplanu charakteryzuje etapy zakładania firmy ocenia procedury zakładania firmy w Polsce i wybranym państwie europejskim omawia rolę wartości etycznych w biznesie przedstawia przypadki naruszania etyki w biznesie
Pracodawca i pracownik – prawa i obowiązki	1	<ul style="list-style-type: none"> wymienia prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy wie, czym jest kodeks pracy i prawo pracy wymienia rodzaje umów o pracę wymienia sposoby rozwiązywania umowy o pracę omawia system ubezpieczeń społecznych w Polsce rozumie zasady zatrudniania młodocianych charakteryzuje dobrego szefa i dobrego pracownika 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje umowy o pracę charakteryzuje sposoby rozwiązania umów o pracę ocenia warunki pracy nauczycieli i innych pracowników w szkole
Reklama i marketing	1	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie pojęć: „reklama”, „marketing”, „sponsoring”, „perswazja”, „manipulacja”, „reklama społeczna” wymienia korzyści i zagrożenia płynące z reklamy wymienia zadania reklamy wymienia rodzaje reklamy podaje przykłady reklamy omawia elementy działań marketingowych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę sponsoringu jako swoistej reklamy wyjaśnia rolę marketingu w gospodarce rynkowej wyjaśnia wpływ reklamy na gospodarkę i rynek pracy wyszukuje z różnych źródeł konkretne przykłady reklamy komercyjnej, społecznej i politycznej rozdziela w przekazie treści o charakterze informacyjnym, perswazyjnym, manipulacyjnym

Temat lekcji	Liczba godzin	Oczekiwane osiągnięcia	
		Poziom podstawowy Uczeń:	Poziom ponadpodstawowy Uczeń:
Jaka szkoła, jaki zawód?	1	<ul style="list-style-type: none"> zna strukturę szkolnictwa w Polsce wymienia typy szkół wymienia czynniki decydujące o wyborze szkoły wymienia błędy popełniane przy wyborze szkoły wymienia instytucje wspomagające ucznia przy wyborze szkoły i zawodu wyjaśnia pojęcie „zawód zaufania publicznego” określa swoje mocne i słabe strony charakteryzuje kwalifikacje zawodowe potrzebne do wykonywania wybranego zawodu rozdzieli pojęcia „zawód” i „kwalifikacje zawodowe” 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje strukturę szkolnictwa w Polsce ze strukturą szkolnictwa w Unii Europejskiej ustala adresy najbliższych instytucji zajmujących się doradztwem zawodowym ocenia poradnictwo zawodowe w Polsce sporządza własny ranking szkół w regionie uzasadnia wybór szkoły
Przed pierwszą rozmową o pracę	1	<ul style="list-style-type: none"> wymienia źródła informacji o ofertach pracy wymienia dokumenty potrzebne w poszukiwaniu pracy wie, jak przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej wie, jakie informacje są istotne w rozmowie kwalifikacyjnej pisze ofertę pracy, CV, list motywacyjny określa swoje mocne i słabe strony dokonyuje samooceny własnych osiągnięć rozumie, że dokumenty, ich jakość i wygląd są ważną informacją na temat kandydata 	<ul style="list-style-type: none"> sporządza listę potencjalnych pracodawców w środowisku lokalnym formuluje pytania, które pracodawca może zadać podczas rozmowy kwalifikacyjnej formuluje własne pytania do pracodawcy
Korupcja i „szara strefa” w gospodarce	1	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: „korupcja”, „szara strefa”, „nepotyzm”, „łapownictwo” wymienia mechanizmy powstawania korupcji wymienia metody zwalczania korupcji wymienia skutki korupcji wymienia zawody szczególnie narażone na korupcję wymienia etyczne i nieetyczne zachowania uczniów wymienia przyczyny podejmowania pracy w „szarej strefie” w Polsce (wykres zamieszczony w podręczniku) podaje przykłady etycznych i nieetycznych zachowań w biznesie 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia źródła informacji dotyczące korupcji charakteryzuje uwarunkowania historyczne korupcji na rynku polskim ocenia rolę państwa w zapobieganiu korupcji ocenia politykę państwa wobec „szarej strefy” w kontekście wymienionych przyczyn jej powstawania podaje konkretne przykłady korupcji ocenia postawy Polaków wobec zjawiska korupcji i „szarej strefy” rozumie, na czym polega społeczna odpowiedzialność biznesu